

Viite: Lausuntopyyntö 8.1.2018 MMM036:00/2016

Luomuliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamisesta.

Luomuliitto näkee direktiivin muutoksen positiivisena kehityksenä, koska se tarjoaa laajan mahdollisuuden laillisesti kieltää gmo:ita. Tämä toteutuu kuitenkin vain, jos lajikkeittain gmo:iden kieltämiseen on poliittista tahtoa. Vaarana on se, että suomalaisen ruoantuotannon maine puhtaana tuotantona menetetään, jos joitakin gm-lajikkeita hyväksytään täällä viljelyyn.

Kansainvälisillä markkinoilla gm-tuotteita ei arvosteta, vaan ne ovat nimenomaan halpaa tuotantoa. Suomen maatalouspoliittisen linjan täytyy olla täysin päinvastainen, koska emme pysty kilpailemaan halvan tuotannon kanssa.

Luomutuotannon kannalta on hyvin keskeistä, ettei gm-aines pääse sekoittumaan luomutuotantoketjuun. Kyse on luomuviljelijöiden oikeudesta harjoittaa ammattiaan. Suomen hallitus on linjannut, että luomutuotannon kasvua edistetään. Gmo-viljely ei saa uhata luomutuotannon merkittävää potentiaalia. Myös Suomen hallitus on linjannut, että luomutuotannon kasvuun panostetaan.

Gmo-vapailta alueilla on yhä kasvava merkitys. Olisi järkevää, että Suomen hallitus linjaisi, että koko Suomi pidetään gmo-vapaina. Paitsi ratkaiseva imagohyöty, tästä tulisi myös merkittävä kustannussäästö, kun kolmea eri tuotantotapaa (gmo, tavanomomainen, luomu) ei tarvitsisi pitää erillään.

Perusteluosiossa tulisi mainita se, että gmo-viljely haittaa paitsi yksittäistä viljelijää, myös luomu- ja tavanomaista tuotantoa kokonaisuudessaan, koska erillään pidossa on suuria riskejä ja kustannuksia. Monissa maissa on tullut yllätyksenä se, kuinka haastavaa erillään pito on.

Esimerkiksi luomualan kattojärjestö IFOAM EU ajaa sitä, että myös uudet geeniteknikat ovat gmo-lakien säätelyn piirissä. On mahdollista, että esim. näillä menetelmillä jalostettuja lajikkeita tulee piankin viljelyyn myös Suomeen

Lakiesityksessä ei oteta kantaa siihen, millaisia suojaetäisyyksiä tai muita riskinhallintatoimia käytännössä olisi tarpeen asettaa muuntogeenisten viljelykasvien leviämisen estämiseksi. Lain käytännön soveltamisen ja valvonnan kannalta on kuitenkin olennaista, että muuntogeenisten organismien leviäminen estetään myös ääriolosuhteissa ja esimerkiksi ilmastonmuutoksen myötä muuttuvissa ympäristö- ja viljelyoloissa.

Miten huolehditaan siitä, ettei tavanomainen ja luomutuotanto kontaminoidu muualta tulevalla gmo-pitoisella siitepölyllä ja siementen sekaantumisella eri vaiheissa? Kuka maksaa valvontatoimenpiteet ja miten valvotaan?

Huomioita

6 §:ssä jää epäselväksi, millä perusteella Evira tekee esityksen MMM:lle kieltää gm-kasvin viljely? Tekeekö Evira automaattisesti jokaisesta Suomessa mahdollisesti viljelyyn kelpaavasta kasvista jonkinlaisen esityksen MMM:lle? Ovatko Eviran esitykset ja MMM:n päätökset julkisia? Julkisuus on tärkeää, koska prosessiin täytyy pystyä vaikuttamaan poliittisesti. Esityksiin liittyen täytyisi viranomaisten lähettää myös lausuntopyyntö laajasti, kuten tämän hallituksen esityksen yhteydessäkin.

Ongelmallista on, että Evira ei ole poliittinen elin. Lisäksi muillakin tahoilla täytyy olla mahdollisuus tehdä esitys gm-kasvien viljelykielloista. Kiellon aikaansaamiseksi täytyy voida vaikuttaa demokraattisesti.

Kriteerit gmo-lajikkeiden kiellolle ovat pääosin yhteiskuntapoliittisia. Siksi valmisteluun ja päätöksiin tarvitaan ehdottomasti mukaan muitakin tahoja, kuten STM. Geenitekniikkalautakunnan lisäksi tulee kuulla useita muitakin tahoja.

7§:n perusteluihin tulisi lisätä maininta, että lain avulla voidaan osaltaan turvata kasvavan luomutuotannon harjoittamisen mahdollisuuksia Suomessa.

8§:ssä edellytettävä 75 vuorokauden mittainen pidättäytyminen kansallisen rajoituksen tai kiellon voimaan saattamisesta ei ota riittävästi huomioon Suomen lyhyttä kasvukautta. Tässä yhteydessä ei myöskään tarkemmin kuvata toimia, joiden avulla Eviran tulisi käytännössä estää muuntogeenisen organismin istuttaminen tai kylväminen määräaikana. Pykälän tehokas toimeenpano ja valvonta voivat vaarantua näistä tulkintaongelmista johtuen ja sisältöä tulisi tarkentaa.

10 §:ään liittyen, kuka maksaa näytteenoton kustannukset? Olisi järkevää, että valtio vastaa niistä kustannuksista, ellei kyse ole tuottamuksellisesta teosta viljelijän osalta. Tarkastustarve voi koskea myös tuontisiementen aiheuttamaa kontaminaatiota.

Miten huomioidaan tuotavan rehun mahdollisesti sisältämät itämiskykyiset (hyväksytyjen kasvien) gm-siemenet? Tuleeko edellyttää, että rehuissa ei saa olla gm-viljelyssä olevien kasvien eläviä siemeniä vaan pitää olla jauhettua tai muuten itämättömiksi käsiteltyjä? Muuten tahaton leviäminen on mahdollista.

Luomuliiton puheenjohtaja
Pauli Talvitie